

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

12741000

BRNO 1980

lových jamek nebylo datováno a zbytek objektů patří do halštatského období lužické kultury. Byly tu zachyceny spodní části tří zemnicových jam a dno pece. Dále byl odkryt pozůstatek dflenského objektu, který sestával ze žlabu a čtveřice kulových jamek. Šestnáct zásobnicových jam mělo různou velikost a byly nestejně uchovány; z některých zbyla jen dna. Jedna jáma byla vyjíměčná svým obsahem: na jejím dně byly uloženy kostry několika zvířat a kusy dalších koster.

V severní části Holcasů, kde svah již sestupuje nad úžlabinu, byla pole po stržení mezi již hluboko pocrána. Zkušebními sondami jsme zjistili, že objekty lužické kultury zde byly zničeny a uchovaly se z nich pouze temné skvrny humusovité výplně a shluky střepů. Povrchové sběry, které podnikl v posledních letech na Holcasích F. Možný ukázaly, že osídlení zde bylo rozsáhlé a že zasahovalo až na protější jihovýchodní svah. Odtamtud z okraje pískovny získal také několik střepů. Dosud známý rozsah sídliště se dá odhadnout na téměř 1 km² a nálezy, které byly odtud shromážděny, naznačují, že bylo osídleno pouze v halštatském období lužické kultury a to od jeho počátku až do pozdní fáze.

Eine Siedlungsfläche der Lausitzer Kultur bei Želeč/Bez. Prostějov wurde einerseits durch Lesefunde von Fr. Možný, andererseits durch eine kleine Rettungsgrabung festgestellt, als hier im Jahre 1977 die Raine abgerissen wurden. Bei der Grabung wurden drei Erdhöhlen, der Rest eines Feuerherdes, ein Produktionsobjekt und 16 Vorratsgruben abgedeckt. Auf dieser Siedlungsfläche, die fast 1 km² gross ist, ist nur eine Besiedlung aus dem hallstattzeitlichen Abschnitt der Lausitzer Kultur vertreten.

V Ý Z K U M J Á M Y L U Ź I C K É K U L T U R Y V D R Y S I C Í C H

/okr. Vyškov /

Vojtěch K n a p , Vlastivědný kroužek Drysice , Jindra N e k v a s i l , AÚ ČSAV Brno

/Obr. 13 /

Při východním okraji obce se sklání mírný svah k východu a hlavně k jihu k malému potůčku. Z původních polí trať "Čtvrtě za školou" tu zůstaly ještě pozůstatky mezí a ty byly na začátku března 1977 srovnány hlubokou orbou. Při tom se v jednom místě objevil pozůstatek sídlištní jámy. Členové vlastivědného kroužku z Drysice jámu prozkoumali, neboť byla oprávněná obava, že při další kultivaci pozemku zanikne. Jáma byla zahlobena do spraše a původně měla kruhový půdorys a silně podhloubené stěny nad rovným dnem. Stěny jámy byly již zhrouceny a z původního klenutí se uchovala jen dvě menší místa, která svědčí pro to, že původní průběh stěn tvořil nízké podklenutí a že ústí jámy muselo být úzké. Uprostřed na dně jámy byla jen malá vrstvička černé hlíny, která nedosahovala k okrajům dna. V ní se nalézal bronzový nůž, zlomek trnu jehlice a tenký pokroucený bronzový drát. Zbytek jámy mezi nepravidelně skleslými stěnami byl vyplněn tmavě hnědou humosní hlínou. Při západní stěně byla v zásypu uložena zásobnice; ležela šikmo vzhůru. Ve výši jejího dna byl vedle kus jiné zásobnice, již porušené jámy. Při severní stěně bylo ve stejné výši postaveno osudí, jehož hrdlo bylo rozoráno. Zásyp jámy obsahoval dále hojně střepů a menších částí nádob a drobné kousky mazanice.

Podle keramického obsahu byla jáma zasypaná v počátečním stupni středního /slezského/ období lužické kultury.

Grabung einer Grube der Lausitzer Kultur in Drysice / Bez. Vyškov /. Auf den Feldern östlich der Gemeinde wurde bei der Feldkultivierung eine ziemlich gestörte Grube erfasst, ursprünglich mit unterhöhlten Wänden. Sie enthielt ein bronzenes Messer, das Dornbruchstück einer Nadel und Draht. Höher in der Aufschüttung war ein Vorratsgefäß, ein Tonnengefäß und zahlreiche Scherben, die die Grube in die Anfangsstufe des mittleren /schlesischen/ Zeitabschnittes der Lausitzer Kultur reihen.

Z N I Č E N É P O H Ř E B I Š Ť Ě L U Ź I C K É K U L T U R Y U P U S T I M Ě Ř E

/okr. Vyškov /

Jindra N e k v a s i l , AÚ ČSAV Brno

/Obr. 14 /

Pohřebiště lužické kultury v trati "Pod grefty" u Pustiměře, okr. Vyškov je známo od roku 1899, kdy se A. Procházka dověděl o zničených popelnicech hrobech v hliníku obecní cihelny. Od té doby se těžila v hliníku hlína až do prvních let po druhé světové válce a za tu dobu zde bylo na ploše asi

30 000 m² zničeno množství hrobů jak lužické kultury, tak i jiných pravěkých období. Zachráněno však bylo jen málo nálezů, a ty jsou roztroušeny po muzeích a byly o nich zaznamenány jen ojedinělé údaje. V posledních desetiletích bylo již upuštěno od těžby hlíny a JZD začalo na podzim 1977 se strháváním stěn bývalého hliníku tak, aby snížená plocha po těžbě hlíny byla srovnána s okolním terémem. Ještě před stržením severní stěny byl v ní objeven pozůstatek žárového hrobu; byl označen jako hrob 1/77. Zčásti byl již stržen dolů, ale z popelnice se uchovala v původním uložení ještě větší část. Byla postavena šikmo a její vrchní část byla již odorána. Na dně popelnice ležela vrstva spálených kůstek žárového pohřbu a nad nimi střepy z porušených částí popelnice a kus hrdla mísy, která asi původně popelnici překrývala. Obrys hrobové jámy nebyl ve sprašové hlíně zřetelný. Vně popelnice se našel pouze jediný spálený střep. Vyzvednutá keramika je nevýrazná a proto datuje hrob jen rámcově do II. stupně starolužického období.

V průběhu prosince 1977 byla buldozerem stržena i tato stěna a při tom byly zničeny další hroby a to jak ze starého lužického období, tak i z halštatského období této kultury. Pracovník Vlastivědného kroužku v Pustiměř, s. l. Zavádil se snažil oddálit shrnování zeminy v místě nálezů, aby byl získán čas pro zachraňovací výzkum, ale nepodařilo se mu to. Podle jeho svědectví zde zanikly i nějaké kamenné konstrukce a kostrový hrob.

P o z n á m k a :

- 1 A. Procházka, Pravěk I 1903, 64; týž, ČMMZ IV 1904, 84; týž, ČMMZ V 1905, 104; týž; Z prehistorie Vyškovska, v: Vlastivědná příručka, Vyškov 1925, 49.
I. L. Červinka, Morava za pravěku, Brno 1902, 204.
H. Hostinek, Pravěk IV 1908, 46.
A. Gottwald, Můj archeologický výzkum, Prostějov 1931, 162.
J. Skutil, Pravěká sídliště, pohřebiště a nálezy na Vyškovsku, Vyškov 1937, 33.
Archiv AÚ ČSAV Brno, č. j.: 882/49, 1972/69, 1519/70, 1356/46, 1649/46.

Vernichtetes Gräberfeld der Lausitzer Kultur bei Pustiměř / Bez. Vyškov /. Beim Abreißen der Wände der ehemaligen Ziegeleitehmgrube in der Flur "Pod grefty" hat man ein Brandgrab gerettet, das durch die Keramik in die II. Stufe des altlausitzer Zeitabschnittes datiert ist. Weitere Gräber dieses Zeitabschnittes und aus dem hallstattzeitlichen Abschnitt der Lausitzer Kultur wurden vom Bulldozer verschleppt. Dieses Gräberfeld ist bereits seit dem Jahre 1899 bekannt, aber die Grosszahl der Gräber wurde zerstört.

BOTANICKÝ ROZBOR OBILÍ Z HALŠTATSKÉ DOBY Z RAJHRADU

/okr. Brno-venkov/

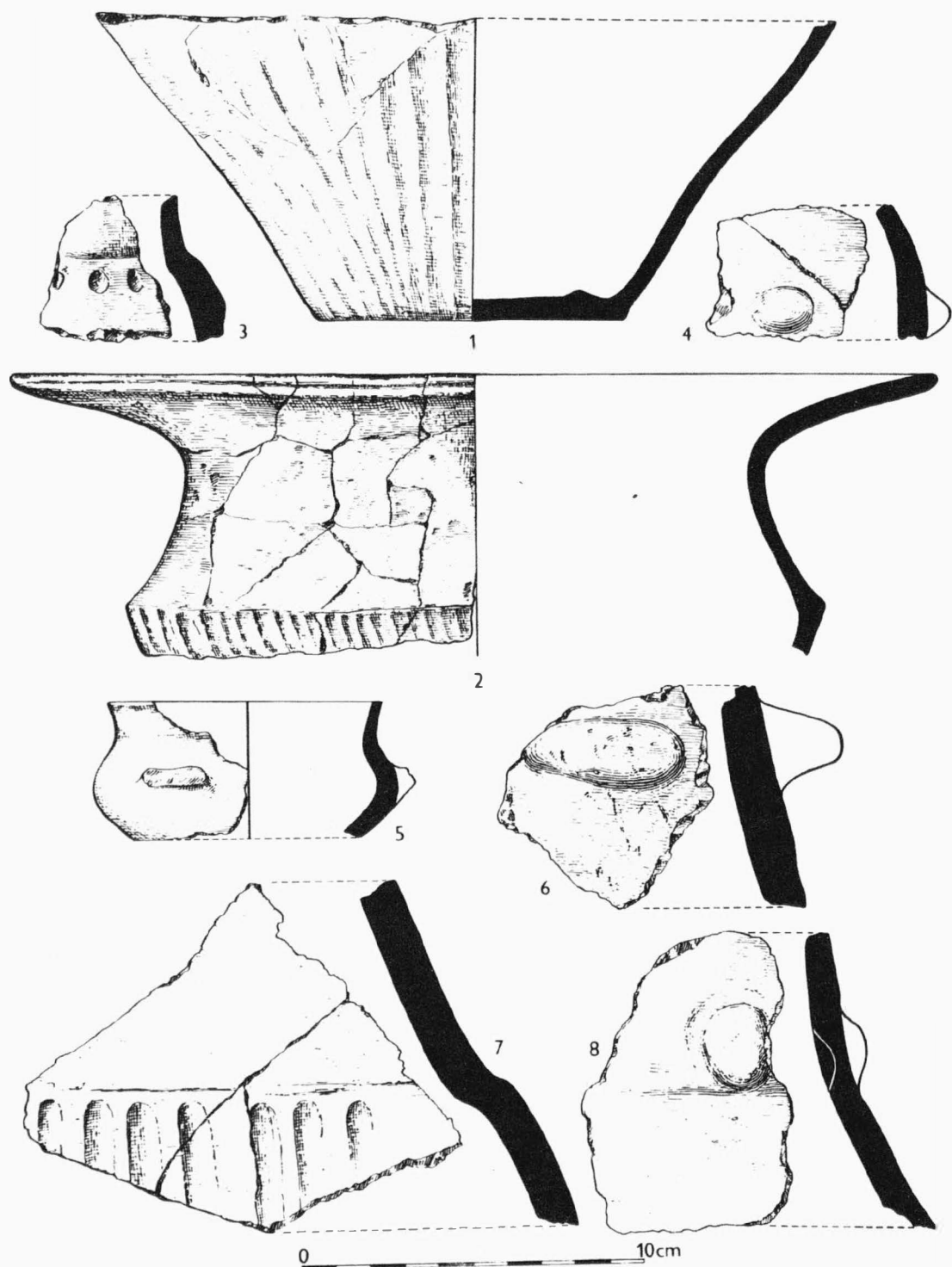
František Kůhn, VŠZ Brno

Při výzkumu slovanského pohřebiště u Rajhradu, který prováděl AÚ pod vedením dr. Č. Stani CSc, byla odkryta i část sídliště horákovské kultury. Pozůstatky po rostlinách byly zjištěny v jámě č. 4, která byla zčásti prokopána v roce 1972 a zbytek pak v roce 1973. Obsahovala je černá sypká zemina, která nepravidelně a nesouvisle prostupovala žlutou sprašovou hlínou. Tato vrstva byla jednou ze složek, tvořících zvrstvený zásyp jámy. Materiál /asi 12 kg/ byl po vyschnutí přeset. Frakce nad 0,6 mm byly přebrány pod binokulární lupou. Vzorek obsahuje zuhelnatělé obilí, zuhelnatělé zlomky dřeva většinou dubového /*Quercus robur*/, a tenké větévky např. 4 a 1 mm silné, zlomky kostí, střep hliněné nádoby a kaménky. Obilky a hrubší zlomky včetně klasů byly jen v první /severní/ části nálezu; v druhé, jižní části byly jen drobné obilky a drobná semena plevelů a planých rostlin. Může se jednat o odpadní materiál od čištění /vyvívání/ obilí. V jižní části nálezu přistupuje též velký sortiment planých rostlin /zejména z čeledi šáchorovitých, Cyperaceae/. Vzhledem k jejich rozdílnému složení uvádím rozbor obou částí nálezu odděleně:

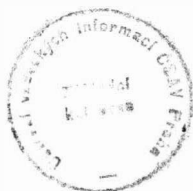
A/ část nálezu odkrytá 1972:

- hlavní součástí je ječmen obecný víceřadý /*Hordeum vulgare* conv. *vulgare*/, 60,05g, s příměsí ječmene obecného dvouřadého /*Hordeum vulgare* conv. *distichon*/. Vřetena klasu mají délku článků 1,2-4,0mm /často kolem 2 mm/. Šířka článků vřetena je nahoře 1,7 mm. Vzorek obsahuje pluchy; často na obilkách jsou též zbytky pluch; jedná se tedy o pluchatý ječmen. Časté jsou zahnuté obilky z bočních klásků. Prům. vel. obilek je 7,6 x 3,3 x 2,8 mm /z 10 obilek/. Ojediněle se vyskytují ploše rozmáčknuté obilky. Mimo udanou váhu je ve vzorku větší množství přesně neroztříditelných zlomků obilek.

Příměsí: - pšeničnice dvouzrnka /*Triticum dicoccon*/, 3,56 g typických obilek + 0,1 g obilek z jedno - květných klásků. Ve vzorku bylo 10 vidliček, jedná se tedy asi o nevyuštěné obilky. Podíl pš. dvouzrnky ve vzorku je asi větší než podle zde udané váhy, protože obilky jsou často zlomené a nedají se přesně vy-

Obr. 14
 Pustiměř /okr. Vyškov/. Pohřebiště lužické kultury. - Gräberfeld der Lausitzer Kultur.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné